

Wyrok z dnia 30 stycznia 2008 r.

I UK 195/07

W sytuacji, gdy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej prawo do emerytury, nie przedstawiono nowych dowodów ani nie ujawniono nieuwzględnionych poprzednio okoliczności a uznane poprzednio za wiarygodne dowody dawały podstawy do przyznania tego prawa, organ rentowy nie może z urzędu wszcząć postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń w trybie art. 114 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 ze zm.).

Przewodniczący SSN Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Zbigniew Myszka, Herbert Szurgacz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 30 stycznia 2008 r. sprawy z odwołania Andrzeja T. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w C. o emeryturę, na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 stycznia 2007 r. [...]

1. u c h y l i ł zaskarżony wyrok i oddalił apelację,
2. zasądził od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy 150 zł (sto pięćdziesiąt) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 30 września 2004 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w C. przyznał wnioskodawcy Andrzejowi T. prawo do emerytury na podstawie § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), po ustaleniu, że wnioskodawca osiągnął w dniu 16 sierpnia 2004 r. wiek emerytalny (60 lat), ma wymagane dla mężczyzn okresy składkowe i nieskładkowe oraz ma ponad piętnastoletni okres pracy w szcze-

gólnych warunkach na stanowiskach wymienionych w załączniku do rozporządzenia - wykazie A dziale XIV poz.24. To ostateczne ustalenie zostało dokonane na podstawie świadectwa pracy wystawionego przez pracodawcę. W marcu 2005 r. organ rentowy zwrócił się do pracodawcy wnioskodawcy o dodatkowe informacje odnośnie zajmowanych stanowisk pracy i po otrzymaniu odpowiedzi o wykonywaniu we wskazanych okresach nadzoru na budowach decyzją z dnia 15 kwietnia 2005 r. wstrzymał z dniem 1 maja 2005 r. dalszą wypłatę emerytury. Wnioskodawca wniósł odwołanie od tej ostatecznej decyzji. Uzasadnienie decyzji zostało sporządzone dopiero w odpowiedzi na odwołanie. Organ rentowy stwierdził, że po dokonaniu ponownej analizy posiadanej dokumentacji uznano, że zebrany materiał nie dawał podstaw do przyznania wnioskodawcy emerytury. Wnioskodawca sprawując dozór inżynieryjno-techniczny nie mógł wykonywać pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Jak wynika z analizy zakresów obowiązków na zajmowanych stanowiskach pracy, szereg czynności miało charakter administracyjny i nie można przyjąć, aby były wykonywane w warunkach, w których nie są zachowane higieniczne normy pracy.

Wyrokiem z dnia 20 stycznia 2006 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury z dniem 1 maja 2005 r. Sąd ustalił, że w okresie od dnia 1 maja 1969 r. do dnia 12 grudnia 1991 r. wnioskodawca był zatrudniony w „M.-Z.” Holding SA w Z. zajmując stanowiska kierownicze na różnych budowach. Jako okresy pracy w szczególnych warunkach pracodawca wskazał okresy od 1 maja 1970 r. do 31 grudnia 1982 r., od 27 maja 1983 r. do 4 listopada 1985 r. i od 5 listopada 1985 r. do 31 stycznia 1986 r. (łącznie 15 lat i 3 miesiące) na stanowiskach kierownika obiektu oraz kierownika i zastępcy kierownika budowy. Na tych stanowiskach wnioskodawca sprawował bezpośredni dozór inżynieryjno-techniczny nad pracownikami zatrudnionymi na stanowiskach monterów i spawaczy elektrycznych konstrukcji metalowych na wysokościach, a także prowadził na bieżąco kontrolę jakości wykonywanych prac oraz czuwał nad bezpieczeństwem i higieną pracy. Były to prace w warunkach szczególnych wymienione w wykazie A dziale XIV poz.24 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z zakresów czynności wnioskodawcy wynika, że niektóre czynności nie dotyczyły sprawowania bezpośredniego dozoru nad pracownikami, jednakże, z

uwagi na specyfikę wykonywanych prac (budowa dużych obiektów przemysłowych) wnioskodawca pracował po kilkanaście godzin dziennie. W związku z tym można przyjąć, że co najmniej 8 godzin dziennie stale sprawował bezpośrednio dozór nad pracownikami wykonującymi pracę przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości i spawaniu elektrycznym również na wysokości. Zdaniem Sądu wnioskodawca spełnił wszystkie warunki do przyznania mu emerytury.

Po rozpoznaniu apelacji organu rentowego od tego wyroku Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 25 stycznia 2007 r. [...] zmienił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji i oddalił odwołanie. Analizując wskazane w świadectwie pracy okresy pracy wnioskodawcy Sąd Apelacyjny uznał, że praca na wskazanych stanowiskach odpowiadała stanowiskom wymienionym w nieobowiązującym już wykazie C dziale III poz. 6 załącznika do powołanego rozporządzenia. Praca na tych stanowiskach nie dawała prawa do emerytury w niższym wieku od powszechnie wymaganego, a jedynie uprawniała do wzrostu emerytury lub renty. Aby uzyskać prawo do emerytury wnioskodawca musiałby wykazać wykonywanie pracy określonej w wykazie A dziale XIV poz. 24, do których zalicza się między innymi prace dozoru inżyniersko-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Z zakresów obowiązków wynika, że do obowiązków wnioskodawcy należało szereg czynności o charakterze administracyjnym, na przykład przeprowadzanie odbiorów zagospodarowania placów budów w zakresie obiektów produkcyjnych i socjalno-bytowych przed rozpoczęciem robót montażowych, nadzór nad opracowaniem przez podległe służby harmonogramów działania w zakresie przygotowania dokumentacji technicznej, technologicznej, materiałowej, sprzętu montażowego, środków transportowych i innych związanych z realizacją zadań produkcyjnych na budowach i obiektach, podpisywanie dokumentów źródłowych i sprawozdawczości z podległego odcinka pracy oraz korespondencji do działów i jednostek organizacyjnych przedsiębiorstwa, opracowywanie planu przygotowania i zabezpieczenia na okres zimowy budowom i obiektom potrzebnych materiałów i środków do prowadzenia robót, sporządzanie obowiązującej sprawozdawczości z wykonania zadań postępu technicznego, opracowywanie projektów instrukcji roboczych dotyczących prowadzenia budowy, wyko-

nywania i rozliczania robót, zakresów czynności podległych pracowników. Wnioskodawca na zajmowanych stanowiskach nadzorował bezpośrednio prace na realizowanych budowach i podlegali mu kierownicy tych budów i obiektów, a im zastępcy kierownika, mistrzowie i brygadziści. Brak było podstaw do przyjęcia, że w całym spornym okresie wnioskodawca pracował po kilkanaście godzin dziennie. Mógł on okresowo pracować po kilkanaście godzin dziennie, jednak sytuacja taka nie mogła występować w całym spornym okresie. Charakter zajmowanych stanowisk (kierowniczego dozoru inżynieryjno-technicznego) oraz związane z nimi obowiązki nie pozwalają na przyjęcie, że były to stanowiska, na których prace wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowisku wymienionym w wykazie. Wnioskodawca nie spełnia więc warunków określonych w § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, gdyż nie posiada co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Od tego wyroku wnioskodawca wniósł skargę kasacyjną, którą oparł na obu podstawach wymienionych w art. 398³ § 1 k.p.c. Pierwszą podstawą jest naruszenie prawa materialnego, która została sformułowana następująco: „a) naruszenie art. 7, 32 § 1 i 2, 64 § 1 i 2, 67 § 1 i 2 Konstytucji poprzez błędną ich wykładnię i niezastosowanie nieuwzględniającą zasady ochrony praw nabytych wcześniej dotyczących praw do ubezpieczenia społecznego i prawa do dokumentowania prawa do świadczeń dokumentami określanymi w przepisach prawa; b) naruszenie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez ich niewłaściwą wykładnię i niezastosowanie bowiem Sąd II instancji nie ustalił braku przesłanek do wszczęcia postępowania o wstrzymanie emerytury czym naruszył zasadę ochrony praw nabytych wcześniej do świadczeń z ubezpieczenia społecznego; c) naruszenie § 2 ust. 1 i 2 i § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7. 02. 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w związku z art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17. 12. 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe stosowania polegające na nieuwzględnieniu tego, iż świadectwa pracy w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze są dokumentami przewidzianymi przez ustawodawcę do dowodzenia faktu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, a wobec ich posiadania inne środki dowodowe nie powinny być stosowane; d) naruszenie

przepisów, o których mowa w pkt c w związku z art. 253 k.p.c. 82-88 k.c. poprzez ich niezastosowanie bowiem treść świadectwa pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze może być podważona wyłącznie poprzez udowodnione zarzuty dotyczące prawdziwości dokumentu, wad oświadczenia woli, lub zaistnienia przestępstwa związanego z jego wydaniem; e) naruszenie przepisów, o których mowa w pkt. c w związku z wykazem A poz. 24 pkt 1 stanowiący załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 1.08.1983 r. (Dziennik Urzędowy MBiPMB nr 3 poz. 6 z 1983) poprzez błędne przyjęcie, że ten ostatni akt nie stanowi źródła prawa i w rezultacie jego niezastosowanie oraz błędną wykładnię polegającą na niezastosowaniu wykładni celowościowej, jaka przyświecała ustawodawcy umieszczając stanowiska dozoru inżynieryjno - technicznego w grupie stanowisk, na których praca jest uznawana za pracę w warunkach szczególnych i uprawnia do wcześniejszego nabycia prawa do emerytury". Druga podstawa skargi - naruszenie przepisów postępowania - została sformułowana następująco: „a) naruszenie art. 382 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 i 391 § 1 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. poprzez braki uzasadnienia wyroku polegające na niedokonaniu omówienia, którym dowodom Sąd odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, a na których się oparł, co ma istotny wpływ na wynik sprawy, bowiem uniemożliwia odtworzenie sfery motywacyjnej wyroku a zatem nie poddaje się kontroli kasacyjnej; b) naruszenie art. 228 § 1, 231 k.p.c. w związku z art. 328 § 2, 382 i 391 § 1 k.p.c. poprzez fakt, iż braki uzasadnienia uniemożliwiają zbadanie, czy Sąd II instancji dokonał domniemań faktycznych lub wykorzystywał fakty powszechnie znane ustalając stan faktyczny, a jeżeli przyjąć, że to robił, to braki uzasadnienia uniemożliwiają czy domniemania zostały wywiedzione w sposób spójny i logiczny zgodny z zasadami współżycia społecznego z materiału dowodowego sprawy, powyższe ma istotny wpływ na wynik sprawy, uniemożliwia kontrolę kasacyjną wyroku i odtworzenie jego sfery motywacyjnej; c) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2, 382, 391 § 1 k.p.c. ponieważ braki uzasadnienia uniemożliwiają kontrolę, czy w postępowaniu apelacyjnym nie doszło do przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów, co ma istotny wpływ na wynik sprawy, ponieważ uniemożliwia kontrolę kasacyjną wyroku i ustalenia jego sfery motywacyjnej". W związku z tymi zarzutami skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji, ewentualnie przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty naruszenia przepisów postępowania nie mogą zostać uwzględnione. Dotyczą one wadliwej oceny dowodów, błędów w ustaleniach faktycznych oraz niezachowania wymagań, jakim powinno odpowiadać uzasadnienie wyroku. Zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Zarzuty w tym zakresie nie podlegają więc rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy. Ewentualne wady uzasadnienia wyroku nie są uchybieniami, które mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), gdyż uzasadnienie sporządza się po wydaniu wyroku, kiedy wynik sprawy jest już przesądzony. Zarzuty w tym zakresie również nie mogą stanowić samodzielnej podstawy skargi kasacyjnej.

Przytaczając podstawę naruszenia prawa materialnego skarżący dość przypadkowo wskazał jako naruszone liczne przepisy Konstytucji RP, naruszenie to polega - jego zdaniem - na nierespektowaniu praw nabytych. Ochrona praw nabytych jest istotnie jedną z podstawowych zasad praworządnego państwa i zasadę zaufania do państwa wyprowadza się z treści art. 2 Konstytucji RP a nie z przepisów wskazanych w skardze kasacyjnej. Jednakże ochroną objęte są tylko prawa słusznie nabyte, zatem przepisy prawa przewidujące możliwość pozbawienia praw nabytych niesłusznie nie pozostają w sprzeczności z zasadami konstytucyjnymi. W zakresie nabycia prawa do świadczeń emerytalno-rentowych, które zostało przyznane prawomocną decyzją organu rentowego, możliwość ponownego ustalenia prawa do świadczeń, w tym możliwość odmowy przyznania uzyskanego uprzednio prawa, przewiduje przepis art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.). Jednakże zmiana w prawie do świadczeń może nastąpić tylko w warunkach ściśle określonych w tym przepisie.

Przepis art. 114 ust. 1 stanowi, że prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Na podstawie tego przepisu postępowanie o ponowne ustalenie prawa do świadczeń może zostać wszczęte tylko w dwóch przypadkach - przedłożenia nowych dowodów, czyli dowodów, którymi organ

rentowy nie dysponował w poprzednim postępowaniu, oraz ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji a nieuwzględnionych przez organ rentowy. Jeżeli nie pojawią się nowe dowody lub nie ujawnią się nowe okoliczności, nie jest dopuszczalne wszczęcie postępowania na podstawie art. 114 ust. 1. Na tle tego przepisu aktualna jest uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2003 r., III UZP 5/03 (OSNP 2003 nr 18, poz. 442), stwierdzająca, że odmienna ocena dowodów dołączonych do wniosku o emeryturę lub rentę przeprowadzona przez organ rentowy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej świadczenie, nie jest okolicznością uzasadniającą wszczęcie z urzędu postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń. W świetle tej uchwały nie jest dopuszczalne ponowne ustalenie prawa do świadczeń tylko z tej przyczyny, że organ rentowy w wyniku ponownej oceny dowodu uzna go za niewiarygodny, lub też poweźmie wątpliwości co do jego wiarygodności i przeprowadzi postępowanie dowodowe w celu ponownego sprawdzenia stwierdzonych tym dowodem okoliczności.

W niniejszej sprawie nie pojawiły się ani nowe dowody, ani nie zostały ujawnione nieuwzględnione dotychczas okoliczności. Podstawą wszczęcia postępowania przez organ rentowy była notatka służbowa z dnia 8 marca 2005 r. podpisana przez głównego specjalistę do spraw emerytur i rent treści następującej: „proszę o analizę dokumentów mających wpływ na przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach na stanowisku dozoru inżynieryjno-technicznego na budowie i zajęcia ponownego stanowiska z uwzględnieniem wytycznych przekazywanych na szkoleniach”. Kolejną czynnością organu rentowego było skierowanie w dniu 30 marca 2005 r. pisma do pracodawcy wnioskodawcy z prośbą o udzielenie informacji, w jakich okresach i na jakich stanowiskach wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach oraz jaki był charakter wykonywanej przez niego pracy. W odpowiedzi z dnia 7 kwietnia 2005 r. pracodawca wnioskodawcy wskazał stanowiska wymienione w świadectwie pracy wyjaśniając, że praca na tych stanowiskach była wykonywana w szczególnych warunkach. Po otrzymaniu tej odpowiedzi organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, a zakresy czynności wnioskodawcy były żądane już po wniesieniu przez wnioskodawcę odwołania od tej decyzji. Jeżeli podstawą do wszczęcia postępowania były wątpliwości co do wiarygodności świadectwa pracy (prawdziwości zamieszczonych w nim danych), to nie była to wystarczająca podstawa do zastosowania art. 114 ust. 1. Wszystkie ewentualne wątpliwości mogły być wyjaśnione w poprzednim postępowaniu. Jeżeli dokument został uznany za praw-

dziwy i wiarygodny, organ rentowy nie mógł zmienić prawomocnej decyzji w oparciu o „wytyczne przekazywane na szkoleniach”. W tych warunkach nie mógł być zastosowany przepis art. 114 ust. 1, a ewentualna zmiana w prawie do świadczeń mogła nastąpić tylko w oparciu o przepis art. 114 ust. 1a.

Ten ostatni przepis został dodany ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 121, poz. 1264) i stanowi, że przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji okaże się, że przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do emerytury lub renty albo ich wysokości. Przepis ten ma zastosowanie wówczas, gdy świadczenie zostało przyznane w wyniku błędu organu rentowego (na przykład podwójnego uwzględnienia tych samych okresów zatrudnienia u różnych pracodawców) lub w wyniku pominięcia ustalenia istotnych okoliczności (na przykład niezbadania spełnienia jednego spośród kilku wymaganych warunków). W niniejszej sprawie przepis ten mógłby być zastosowany, gdyby świadectwo pracy nie zawierało wszystkich danych wymaganych do ustalenia wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach. W świadectwie tym zostały wskazane okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach i stanowiska zajmowane przez wnioskodawcę, na których stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał dozór inżynieryjno-techniczny na budowie na stanowisku wymienionym w wykazie A dziale XIV poz. 24 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W dalszej części wymienione są pozycje resortowego wykazu stanowisk, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach. W wykazie A dziale XIV poz. 24 wymieniona jest kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. W odniesieniu do budownictwa chodzi tu o dozór inżynieryjno-techniczny nad robotami wymienionymi w dziale V wykazu A. Po skonfrontowaniu wskazanych w świadectwie pracy stanowisk wymienionych w wykazie resortowym ze stanowiskami wymienionymi w wykazie A można stwierdzić, że chodzi tu o prace wymienione w dziale V poz. 5 - prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości. W dziale XIV poz. 24 za pracę w szczególnych warunkach zostało uznane samo wykonywanie dozoru inżynieryjno-technicznego w określonych obiektach i nie jest wymagane wykonywanie pracy w „warunkach, w których

nie są zachowane higieniczne normy pracy”, jak to twierdzi organ rentowy, lub „stale i bezpośrednio przy stanowisku wymienionym w wykazie”, jak stwierdza Sąd Apelacyjny. Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Za taką pracę został uznany w wykazie A dozór inżynieryjno-techniczny nad pracami wykonywanymi w warunkach zagrażających bezpieczeństwu, jakimi są prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości. Osoba wykonująca taki dozór nie musi stale przebywać na stanowiskach, gdzie jest wykonywana praca, w zakresie jej obowiązków musi być przewidziane sporządzanie dokumentacji, planów organizacyjnych i innych czynności. Ponoszenie odpowiedzialności za wykonywanie pracy, w której każdy błąd techniczny może narazić na niebezpieczeństwo pracowników i inne osoby, zostało uznane za wykonywanie pracy w warunkach szczególnych. Podobny pogląd zaprezentował Sąd Najwyższy w niepublikowanym jeszcze wyroku z dnia 4 października 2007 r., I UK 111/07, stwierdzając, że objęcie nadzorem lub kontrolą także innych prac niż wymienione w wykazie A nie wyłącza zakwalifikowania samego nadzoru lub kontroli jako pracy w szczególnych warunkach, jeżeli te inne prace nie są na danym oddziale lub wydziale podstawowe. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca wnioskodawcy polegająca na dozorze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie było żadnej potrzeby ustalania, ile czasu poświęcał on na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem. Świadcstwo pracy zawierało więc pełne dane pozwalające na stwierdzenie, że we wskazanych w nim okresach wnioskodawca wykonywał prace wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 24 załącznika do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów w warunkach określonych w § 2 tego rozporządzenia - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie można zatem uznać, że przedłożone w poprzednim postępowaniu dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do emerytury. W związku z tym przepis art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach również nie stanowił podstawy do wszczęcia z urzędu postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń.

W sytuacji, gdy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej prawo do emerytury nie przedstawiono nowych dowodów ani nie ujawniono nieuwzględnionych

poprzednio okoliczności, a uznane poprzednio za wiarygodne dowody dawały podstawy do przyznania tego prawa, organ rentowy nie może z urzędu wszcząć postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń w trybie art. 114 ust. 1 i ust. 1a. Organ rentowy wydał decyzję niezgodnie z tymi przepisami, zatem słusznie Sąd pierwszej instancji zmienił tę decyzję i przywrócił wnioskodawcy prawo do emerytury. Decyzja jest sprzeczna z prawem także z innych przyczyn. Jeżeli postępowanie zostało wszczęte na podstawie art. 114 ust. 1 lub ust. 1a, powinno być ono zakończone decyzją zmieniającą uprzednio ustalone prawo, w tym wypadku decyzją odmawiającą przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury. Tymczasem organ rentowy bez podstawy prawnej wstrzymał dalszą wypłatę emerytury. Przepis art. 134 ust. 1 pkt 4 stanowi, że wypłatę świadczeń wstrzymuje się, jeżeli okaże się, że prawo do świadczeń nie istniało. Podstawą do zastosowania tego przepisu jest stwierdzenie decyzją braku prawa do świadczeń, a w tym przypadku decyzja w trybie art. 114 ust. 1 lub ust. 1a nie została wydana. Oddalenie przez Sąd Apelacyjny odwołania od niezgodnej z prawem decyzji organu rentowego nastąpiło z naruszeniem art. 114 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach. Ponieważ nie było podstaw do zastosowania tych przepisów i w konsekwencji zbędne było prowadzenie postępowania co do wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach, nie ma potrzeby ustosunkowania się do pozostałych zarzutów naruszenia prawa materialnego podniesionych w skardze kasacyjnej.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i oddalił apelację organu rentowego.

=====